

روایت جالب گردشگران خارجی از ماه رمضان ایرانیان در سفرنامه های کتابخانه ملی

رئیس گروه ایرانشناسی و اسلام شناسی سازمان اسناد و کتابخانه ملی گفت: گردشگرانی چون «شاردن»، «کمپفر»، «کاتوف»، «پترو دلاواله»، «فوروکاوا»، «ماسهارو» و «رنه دالمانی» در سفرنامه هایشان مطالب جالبی از ماه رمضان و روزه‌داری ایرانیان مانند بیدار شدن وقت سحری، نخوردن و نیاشامیدن در طول روز، شلیک توپ در میادین شهر به وقت سحر و افطار و شور و شوق میان مردم و کسبه به منظور تدارک و آماده شدن افطاری آورده اند.

به گزارش سایت خبری پرسون به نقل از روابط عمومی سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، ایرج عنایتی‌زاده درباره نوشته های گردشگران خارجی در نگارش سفرنامه ها گفت: سفرنامه ها حاوی اطلاعات جامع و کاملی از فرهنگ ایرانیان هستند که در بخش هایی از این سفرنامه ها درباره مناسبت های مذهبی، مناسک، آیین ها، آداب و رسوم ها در مناطق مختلف کشور نوشته شده است.

وی افزود: با مطالعه آثار به جای مانده از سیاحان و توجه به آداب و رسوم ایرانیان در ماه رمضان می توان ادعا کرد با گذشت چندصد سال، بسیاری از آداب و رسوم دست نخورده باقی مانده و به امروز منتقل شده و این مهم نشان از ریشه دار بودن آیین های مذهبی و ملی دارد.

رئیس گروه ایرانشناسی و اسلام شناسی سازمان اسناد و کتابخانه ملی گفت: سیاحانی چون «شاردن»، «کمپفر»، «کاتوف»، «پترو دلاواله»، «فوروکاوا»، «ماسهارو» و «رنه دالمانی» در سفرنامه های خود به جنبه های مختلفی از ماه رمضان و روزه‌داری ایرانیان مانند بیدار شدن در وقت سحری، نخوردن و نیاشامیدن در طول روز، شلیک توپ در میادین شهر به وقت سحر و افطار و شور و شوق میان مردم و کسبه به منظور تدارک و آماده شدن افطاری اشاره کرده اند.

وی ادامه داد: مناجات ها، شب زنده داری ها و رویت ماه نو و فرارسیدن عید فطر از دیگر مواردی است که جهانگردان در آثار خود به عنوان جشن های سه روزه در پایان ماه رمضان از آن یاد کرده اند. «انگلبرت کمپفر» پزشک و طبیعی‌دان اهل آلمان که در عهده شاه سلیمان صفوی به ایران آمده بود در سفرنامه خود ضمن اشاره به روزه داری شاه صفوی، به پایبندی شدید مردم در روزه داری در طول ماه رمضان و مراسم های افطار و نیایش های شبهای احیا و رفتن مردم به مساجد اشاره کرده است. همچنین او به مراسم های عید فطر، رویت ماه جدید، نقاره زنی در میادین و پرداخت فطریه به صورت مرسوم میان مردم اشاره کرده است.

عنایتی زاده افزود: او همچنین به حضور مردم در مساجد و مکان های مذهبی از قبیل زیارتگاه ها در این ماه اشاره کرده و مطالبی را درباره شب زنده داری و نیایش ایرانیان در روزهای ۱۹، ۲۱ و ۲۳ ماه رمضان نوشته است.

وی گفت: همچنین «کاتوف» سیاح روسی در سفرنامه خود در حکومت صفوی، از ماه رمضان به عنوان یکی از اعیاد ایرانیان نام برده، او نیز به منع از خوردن و آشامیدن در این ماه در میان مردم اشاره کرده و تلاش مردم برای فراهم کردن تدارکات افطار و دورهمی های پس از افطار را از نکات قابل توجه ماه رمضان عنوان کرده است.

عنایتی زاده افزود: «ماسهارو ژاپنی» که مقارن با عهد ناصرالدین شاه در ایران حضور داشت علاوه به نخوردن و نیاشامیدن به آداب دیگر مردم ایران در ماه رمضان در سفرنامه خود اشاره کرده است که مربوط به پرهیز از انجام بسیاری از امور مانند پرهیز از دروغگویی و غیبت و نیز پرهیز از کسب و کار غیرحلال می شود.

وی ادامه داد: همچنین «پیترو دلاواله» سیاح ایتالیایی در سفرنامه خود به شب شهادت حضرت علی (ع) و دسته های عزاداری که مردم در این ایام برگزار کرده اند؛ اشاره داشته است.

عنایتی زاده به سفرنامه برادران شرلی نیز اشاره کرد و گفت: آنتونی و رابرت شرلی (سفرنامه نویسان انگلیسی) در سفرنامه خود به عزاداری هایی که در میان مردم ایران در ماه رمضان انجام می شد، اشاره می کند. در این سفرنامه ها درباره آداب ایرانیان هنگام افطار و اشتیاق روزه داران برای تدارک سفره افطار و نذری دادن و پخش سینی های غذا صحبت شده است.

وی ادامه داد: حتی مطالبی درباره میهمانی درباریان برای افطار و روزه داری شاهان ایرانی و لغو سفر شاهان برای روزه داری کامل مطالبی آورده شده است؛ شاردن در سفرنامه خود مشخصا به لغو سفرهای شاهان صفوی در ایام ماه مبارک رمضان برای روزه داری و پرداختن به عبادات ماه رمضان پرداخته است.

عنایتی زاده ادامه داد: هانری رنه دالمانی سیاح فرانسوی نیز در دوران قاجار در ایران حضور داشت و در بخشی از سفرنامه خود به شیرینی های مخصوص ماه رمضان (زولبیا و بامیه) اشاره می کند؛ او به تنوع خوراکی های آن زمان به خصوص در ماه رمضان به وقت سحری و افطاری می پردازد. رونق کسب و کار در برخی از مشاغل مانند قنادی ها و قصابی ها از دیگر مواردی است که این جهانگرد در سفرنامه خود آورده است.

وی خاطرنشان کرد: پایان ماه رمضان و جشن عید فطر در برخی از سفرنامه ها آمده است که به جزئیات اشارات خاصی نشده است، برای مثال «شاردن» در سفرنامه خود به شادی و جشن مردم در پایان ماه رمضان همزمان با پایان روزه داری اشاره کرده است، همچنین «کاتوف» در سفرنامه خود درباره ضیافت سه روزه در پایان ماه رمضان نوشته است.